

JAN CZERMIŃSKI 1923—1976

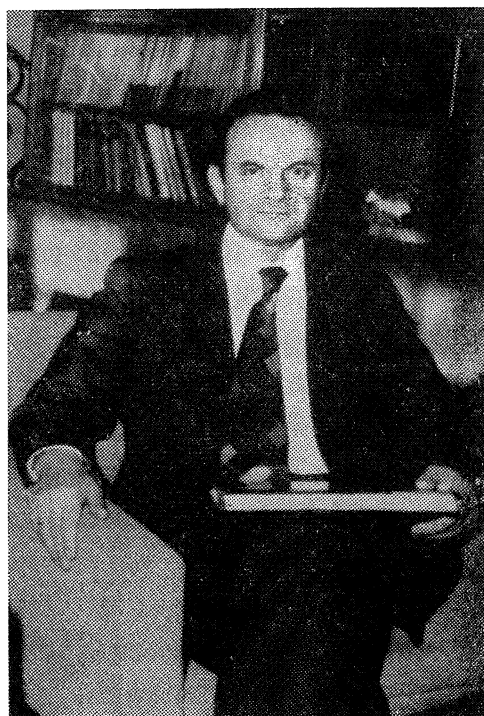
Dnia 2 marca 1976 r. zmarł w wieku 52 lat prof. dr Jan Czermiński — Dyrektor Instytutu Geologicznego. Ta zupełnie niespodziewana śmierć w pełni sił twórczych stanowi dotkliwą stratę nie tylko dla Instytutu, lecz także dla całej polskiej geologii. Swym bogatym doświadczeniem, uczciwą pracą popartą zdolnościami organizacyjnymi współuczestniczył w działalności wielu instytucji naukowych.

Jan Czermiński urodził się 15 października w 1923 r. w Osielsku koło Bydgoszczy, gdzie ukończył szkołę podstawową. Do liceum ogólnokształcącego uczęszczał w Bydgoszczy, lecz naukę przerwała wojna i okupacja, w czasie której pracował początkowo jako robotnik, a później jako przyuczony tokarz.

Po zdaniu matury w 1946 r. rozpoczął pod kierunkiem prof. K. Smulikowskiego studia geologiczne na

Uniwersytecie Poznańskim, gdzie również równolegle ze studiami pełnił funkcję młodszego asystenta. W roku 1949 w związku z reformą nauczania geologii wraz z całą grupą profesorów i studentów przeniósł się na Uniwersytet Warszawski. Tu podjął naukę w zespole prof. J. Samsonowicza. Pod jego kierunkiem rozpoczął badania utworów górnej jury odsłaniających się w północnych krańcach Jury Krakowsko-Wieluńskiej w okolicy Opatówka. Praca ta stanowiła podstawę do nadania J. Czermińskiemu w 1951 roku stopnia magistra geologii.

Jeszcze przed ukończeniem studiów J. Czermiński podjął pracę w Państwowym Instytucie Geologicznym, w zespole ówczesnego Dyrektora Instytutu Jana Czarnockiego, prowadzącego między innymi różnorodne badania paleozoiku regionu świętokrzyskiego. Pośród kilku prac pochodzących z tego okresu do najważniejszych należą opracowania złoż

kwarcytów kambryjskich na Górze Wiśniówce i dolno-dewońskich na Górze Barczy. Złoża te stanowiły obiekty zainteresowań gospodarczych przedsiębiorstw produkujących materiały ogniotrwałe.

W czasie studiów jak i w pierwszych latach pracy w PIG, J. Czermiński wykazał wybitne uzdolnienia w pracy badawczej i duże zaangażowanie naukowe, co wysunęło Go na czoło młodego pokolenia geologów. Ta wysoka ocena była podstawą skierowania Jana Czermińskiego w 1952 r. na 2 1/2 roczne studia aspiranckie w Leningradzie. Początkowo był aspirantem przy Katedrze Petrografii Uniwersytetu Leningradzkiego, a następnie w Leningradzkim Instytucie Górniczym. Pobyt w uczelniach Leningradu dał J. Czermińskiemu dobre przygotowanie do prowadzenia prac z zakresu petrografii, jak również szeroką specjalizację w pracach geologiczno-poszukiwawczych.

Po powrocie do kraju w 1954 r. J. Czermiński kontynuował studia doktoranckie pod kierunkiem prof. J. Samsonowicza. Objęły one problemy litologii serii węglanowej dewonu południowej części Gór Świętokrzyskich. Praca ta stanowiła monograficzne opracowanie petrograficzne dewonu środkowego i górnego na dużym obszarze omawianego regionu i była podstawą do nadania J. Czermińskiemu w kwietniu 1959 r. stopnia doktora nauk przyrodniczych na Uniwersytecie Warszawskim.

Kierownictwo Instytutu Geologicznego doceniając zdolności naukowe i organizacyjne J. Czermińskiego powierzało Mu różne funkcje. Początkowo organizował pracownię petrografii, a następnie w 1955 r. objął kierownictwo Zakładu Podstawowych Badań Geologicznych, a w czerwcu 1956 r. został Zastępcą Dyrektora IG. Funkcję tę sprawował do 2 sierpnia 1975 r., w którym to dniu został powołany na stanowiska Dyrektora Instytutu.

Przechodząc do analizy prawie 30-letniej działalności Jana Czermińskiego w geologii trzeba ją naświetlić w 4 równoległych wzajemnie zbiegających się kierunkach.

Dotyczyły one prac: 1 — naukowo-badawczych, 2 — organizacyjnych, 3 — dydaktycznych, 4 — redaktorskich.

W pracach naukowo-badawczych bezpośrednio po obronie pracy doktorskiej J. Czermiński zaczął się interesować genezą złóż siarki. W publikacji z 1960 r. zwrócił między innymi uwagę na mikrobiologiczne czynniki, odgrywające zasadniczą rolę w procesie powstawania złóż siarki w zapadlisku przedkarpackim oraz na fakt, że niektóre struktury rudy siarkowej świadczą o wytrącaniu się siarki rodzimej w wyniku działalności bakterii. Na tle tych badań zwrócił On uwagę na szybki proces utleniania złóż siarki w przypadku odwodnienia, a zwłaszcza po rozdrobnieniu rudy. Miało to istotne znaczenie przy projektowaniu eksploatacji złóż siarki.

Pod koniec lat pięćdziesiątych Jan Czermiński prowadził szczegółowe badania form krasowych skał węglanowych dewonu w Górach

Świętokrzyskich i ich związku z tektoniką. Zajmował się także procesami syklifikacji wapieni w strefie wietrzenia oraz występowaniem bentonitów stwierdzonych w dolomitach eiflu. Wyniki tych prac opublikowane zostały w latach 1960—1962.

W 1960 r. Jan Czermiński, wykorzystując opublikowany w Instytucie Geologicznym Atlas litologiczno-facjalny Polski przeprowadził ilościową analizę wszystkich skał osadowych występujących w Polsce. Wyniki tych prac opublikowane w 1962 r. zarówno w Polsce, jak i w ZSRR pozwoliły określić cykliczności sedymentacji w zależności od rozwoju tektonicznego.

Równolegle do tych indywidualnych prac naukowych J. Czermiński jako Zastępca Dyrektora ściśle był związany z prowadzonymi przez Instytut Geologiczny badaniami wglębnej budowy geologicznej Polski, tzw. I etapu rozpoznania wglębnej budowy Niżu Polskiego. Opracowanie to stanowiło podstawę dla prac poszukiwawczych górnictwa naftowego. Istotna była aktywność J. Czermińskiego w pracach RWPG. Przygotowywał referaty na posiedzenia specjalistycznych grup roboczych RWPG (w Pradze i w Warszawie) oraz opublikował artykuły o dużej wartości naukowej. W cyklu tym najistotniejszą jest praca opublikowana pt. Drogi prowadzące do właściwie pojętych poszukiwań geologicznych nowych złóż rud metali w nr 1, 1960 r. w Przeglądzie Geologicznym. Myśli zawarte w tym artykule do dziś nie straciły aktualności.

W ostatnim 10-leciu dr J. Czermiński przy udziale mgr E. Czajora zajmował się zagadnieniem częstości występowania poszczególnych pierwiastków w skałach osadowych Polski. W pracy opublikowanej pt. Częstość pierwiastków głównych w skałach osadowych Polski (bez Karpat), w 1967 r. podane zostało — na tle całkowitej ilości substancji skalnej — wyliczenie ogólnej ilości poszczególnych pierwiastków powstałych w trzech epokach tektonicznych. Na tym tle kształtuje się bardzo interesująco ewolucja chemizmu skał obszaru Polski. W tymże czasie dr J. Czermiński podjął też kilka tematów uwzględniających materiały z głębokich wierceń. Na czoło wysunęły się pierwsze opracowania metamorfizmu staropaleozoicznego głębokiego podłoża na Pomorzu Zachodnim w otworze Gościno w okolicy Kołobrzegu, oraz wspólnie z prof. J. Znoską studia nad rolą kaledonidów w tektonice Lubelszczyzny i północnej części przedgórza Karpat.

Dużo energii i inwencji naukowej włożył dr J. Czermiński w prace Komitetu Badań i Prognoz PAN — „Polska 2000”, prowadzonych w kilku zespołach pod ogólnym kierunkiem prof. B. Krupińskiego i prof. Zb. Tokarskiego. Jednym z kierowników 30-osobowego zespołu specjalistów był dr J. Czermiński. Indywidualnie opracował On bardzo ważny rozdział dotyczący stanu rozpoznania geologicznego Polski w 2000 r.

Ważnym wydarzeniem w działalności naukowej dra J. Czermińskiego był Jego udział jako konsultanta w Polskiej Ekspedycji Geologicznej

w Mongolii (1964—1965). Pięciokrotnie uczestniczył w międzynarodowych kongresach geologicznych, w licznych zjazdach w kraju i za granicą, na których referował zagadnienia zarówno indywidualnych badań, jak i opracowań zespołowych.

Podsumowując działalność naukowo-badawczą dra J. Czermińskiego trzeba podkreślić systematyczność badań i konsekwencję w rozwijaniu problemów, dążenie do poznania procesów przyrodniczych, które w konsekwencji doprowadziły do koncentracji substancji mineralnych.

Dorobek naukowy J. Czermińskiego obejmuje 54 publikacje oraz około 40 opracowań dokumentacyjnych, projektów badań i sprawozdań archiwalnych. Ta rozległa działalność naukowa znalazła swój wyraz w awansie naukowym: w 1963 r. nadanie tytułu samodzielnego pracownika naukowo-badawczego, a w r. 1974 r. — profesora nadzwyczajnego nauk przyrodniczych.

W drugim odcinku swej działalności — w organizacji badań geologicznych dr J. Czermiński położył duże zasługi jako zastępca dyrektora Instytutu Geologicznego do spraw badań podstawowych, a od roku 1970 do spraw złóż surowców mineralów stałych. W podległych zakładach naukowych usilnie zabiegał o unowocześnienie wyposażenia laboratoryjnego we wszystkich badaniach tak petrograficzno-mineralogicznych, jak i geochemicznych oraz paleontologicznych. Równocześnie dbał o właściwe skoordynowanie poszczególnych etapów i planów prac, które szczególnie dużą rolę odgrywały w rozpoznaniu budowy wglębnej geologii kraju. Do sukcesów organizacyjnych J. Czermińskiego należy również zaliczyć budowę dwu nowoczesnych budynków dla oddziałów terenowych w Sosnowcu i Kielcach. Uzyskawszy odpowiednią bazę lokalową i aparaturową mogły one w optymalnych warunkach podjąć badania problemów karbonu i złóż węgla kamiennych, jak również paleozoiku Gór Świętokrzyskich.

Dużo inicjatywy włożył J. Czermiński w sprawy związane ze współpracą z organizacjami naukowymi za granicą i to zarówno w pracach RWPG, jak też w badaniach wynikających z dwustronnej współpracy. Szeroki zakres Jego działalności stanowiło uczestnictwo w licznych komisjach i komitetach. Między innymi był On w ciągu kilku lat członkiem Komitetu Nagród Państwowych i sekretarzem Komitetu Nauk Geologicznych PAN oraz członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

W pracach J. Czermińskiego dydaktyka zajmowała bardzo poważne miejsce. Poczynając od 1954 r. powierzono Mu prowadzenie wykładów z geologii złóż surowców mineralnych dla studentów IV roku na Wydziale Geologii UW i dla studium wieczorowego. Praca dydaktyczna prowadzona na UW przez 7 lat dała 8 prac magisterskich, dotyczących różnych zagadnień złóż surowców mineralów stałych.

Poczynając od 1965 r. na propozycję kierownictwa Instytutu Geogra-

fi
z
g
zł
m
w
w
za
tu

ko
re
m
n
oi
A

da
K
w
ta
ne

ja
pl
or
w

sz
re
cy
ko
ni

ni
pr
pa
ge

w
Ja
12*

ficznego Uniwersytetu Łódzkiego dr J. Czermiński podjął wykłady z geologii dla geografów tego Uniwersytetu. W ciągu 12 lat wykładał geologię historyczną i regionalną, a okresowo zagadnienia związane ze złożami surowców mineralnych Polski. Ponadto wielokrotnie dr J. Czermiński prowadził wykłady dla różnych zespołów nauczycieli geografii w Polsce, jak również na zasadzie wzajemności dla nauczycieli NRD.

Poważna była rola dra J. Czermińskiego jako zastępcy dyrektora IG w podnoszeniu kwalifikacji pracowników naukowych w podległych Jemu zakładach. Wyrazem tego jest ponad 40 przewodów doktorskich i 20 tytułów samodzielnych pracowników naukowo-badawczych — docentów.

Z działalnością dydaktyczną wiąże się również doskonalenie kadr naukowych i metod pracy wyrażone przez Zmarłego poprzez publikację podręczników. Korzystając z dobrej znajomości języka rosyjskiego przetłumaczył kilka wydawnictw radzieckich, a między innymi: M. J. I c i k s o n a: „Opróbowanie szlichowe przy wykonywaniu zdjęcia geologicznego oraz przeglądowych prac poszukiwawczych” (1955 r. str. 55) oraz A. C. A l e k i n a: „Podstawy hydrochemii” (1956 r. str. 311).

Następny odcinek działalności dra J. Czermińskiego, to — prace redaktorskie. Trzeba wymienić przede wszystkim wydawany od 1957 r. Kwartalnik Geologiczny, w którym J. Czermiński do 1963 r. był jego współredaktorem, a przez ostatnie 13 lat redaktorem naczelnym. Był także przez dłuższy okres redaktorem działowym Przeglądu Geologicznego.

Kolejnym wydawnictwem, w którym dr J. Czermiński brał udział jako redaktor lub współredaktor, jest wielotomowy cykl monograficzny pt. „Budowa geologiczna Polski”, składający się między innymi z części omawiającej „Stratygrafię”, której rozszerzeniem jest publikowany w 3 częściach „Katalog skamieniałości”.

W 1965 r. z inicjatywy przewodniczącego Sekcji Geologii Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa objął J. Czermiński funkcję redaktora naczelnego wydawnictwa o charakterze metodyczno-informacyjnym pt. „Poradnik pracownika Służby Geologicznej”. Dzieło to opublikowane w latach 1968—1971 cieszy się do chwili obecnej dużym uznaniem.

W dziedzinie dorobku kartograficznego dra J. Czermińskiego wyróżniają się dwie pozycje z ostatniego okresu. Są to opracowania w ramach prac Komisji Geologicznej RWPG wspólnie z doc. M. Pajchłową Atlasu paleogeograficznego Polski w skali 1 : 1 000 000 (1970) oraz Atlasu paleogeograficznego obszarów platformowych Polski w skali 1 : 2 000 000.

*

*

*

W tym krótkim przeglądzie jest niezmiernie trudno scharakteryzować wyczerpująco wielokierunkową trzydziestoletnią działalność prof. dra Jana Czermińskiego. Wieloletni staż przeważnie na kierowniczych stano-

wiskach sprzyjał ciągłemu poszerzaniu horyzontów ogarniających coraz trudniejsze zagadnienia naukowe. J. Czermiński stał się geologiem wszechstronnie zorientowanym w problemach geologii Polski i innych regionów Europy. W ciągu wieloletniej pracy prof. drowi J. Czermińskiemu przyświecał główny cel — dobro i rozwój polskiej geologii, której wyniki tak dobitnie rzutują na życie gospodarcze kraju. Wybitne zdolności, wszechstronność zainteresowań, konsekwencja w działaniu, przy dużej kulturze osobistej, delikatność i bezinteresowność w podejmowaniu trudnych zadań — stworzyły podstawy harmonijnej współpracy z przyjaciółmi, kolegami, współpracownikami i uczniami, odczuwającymi głęboki żal i smutek spowodowany przedwczesną Jego śmiercią.

WYKAZ OPUBLIKOWANYCH PRAC
PROF. DR. JANA CZERMIŃSKIEGO

- 1953 Górna jura w Trojanowie i Szałem pod Kaliszem. „Z badań nad górną jurą w Polsce”. *Biul. Inst. Geol.*, Warszawa.
- 1954 O właściwe zrozumienie terminu „zasoby”. *Prz. geol.* nr 10 Warszawa.
- 1954 Przebieg aspirantury z geologii w Leningradzkim Instytucie Górniczym. *Prz. geol.* nr 10, Warszawa.
- 1955 W sprawie klasyfikacji i nomenklatury skał osadowych. *Prz. geol.* nr 4, Warszawa.
- 1955 Zagadnienie dolomityzacji skał węglanowych dewonu Gór Świętokrzyskich. *Prz. geol.* nr 5, Warszawa.
- 1956 XX Międzynarodowy Kongres Geologiczny. *Prz. geol.* nr 11, Warszawa.
- 1956 Występowanie złóż węgla w Polsce. *Zesz. probl. Kosmosu* nr 7, Warszawa.
- 1957 Ogólna charakterystyka litologiczna cechsztynu oraz serii bezpośrednio z nim związanych, na podstawie płytek cienkich. *Biul. Inst. Geol.* 124, Warszawa.
- 1957 Zadania Instytutu Geologicznego w regionie górnośląskim. *Prz. geol.* nr 12, Warszawa.
- 1958 Badania petrograficzne. *Biul. Inst. Geol.* 114, Warszawa.
- 1959 Katalog analiz chemicznych skał i minerałów Polski. Cz. I B, 1900—1950. *Pr. Inst. Geol.* T. 25 (praca zespołowa), Warszawa.
- 1959 Petrografia piaskowców kwarcytowych środkowego kambru z Dużej Wiśniówki koło Kielc. *Kwart. geol.* T. 3 nr 3, Warszawa.
- 1959 Stan znajomości i perspektywy rozwoju rozpoznania złóż surowców mineralnych w Górach Świętokrzyskich i ich obrzeżeniu. *Prz. geol.* nr 2, Warszawa.
- 1960 Badania podstawowe. *Pr. Inst. Geol.* T. 30 cz. 1, Warszawa.
- 1960 Diamenty syberyjskie. *Geologia za granicą.* R. 1, Warszawa.
- 1960 Drogi prowadzące do właściwie pojętych poszukiwań geologicznych nowych złóż rud metali. *Prz. geol.* nr 1, Warszawa.
- 1960 Działalność Instytutu Geologicznego w zakresie badań podstawowych. *Prz. geol.* nr 10, Warszawa.
- 1960 Kierunkowość form krasowych w dewonie w okolicy Kowali (Góry Świętokrzyskie). *Kwart. geol.* T. 4 nr 1, Warszawa.
- 1960 Rozwój litologiczny serii węglanowej dewonu południowej części Gór Świętokrzyskich. *Pr. Inst. Geol.* T. 30 cz. 2, Warszawa.

- 1960 Struktury mikroorganogeniczne siarki rodzimej w tortonie. *Kwart. geol.* T. 4 nr 2, Warszawa.
- 1960 Zmienność zawartości wapnia i magnezu w skałach węglanowych na obszarze Polski, bez Karpat (wspólnie z E. Czajor). *Kwart. geol.* T. 4 nr 2, Warszawa.
- 1961 Niektóre zagadnienia terminologiczne dotyczące obszarów zakrytych i złóż nie wychodzących na powierzchnię (wspólnie z J. Tomaszewskim). *Prz. geol.* nr 6, Warszawa.
- 1961 Niektóre zagadnienia z dziedziny metodyki badania obszarów zakrytych i poszukiwań złóż nie wychodzących na powierzchnię. *Geol. za granicą* nr 1, Warszawa.
- 1961 Nowe wyniki poszukiwań geologów czechosłowackich w Górach Kruszcowych w Czeskim Średniogórzu. *Geol. za granicą* nr 3, Warszawa.
- 1961 Współcześnie zachodzące procesy w złożach siarki i ich znaczenie dla eksploatacji (wspólnie z S. Pawłowskim). *Prz. geol.* nr 1, Warszawa.
- 1962 Bentonit w dolomitach eiflu w Jurkowicach koło Klimontowa (wspólnie z W. Ryką). *Kwart. geol.* T. 6 nr 1, Warszawa.
- 1962 Kierunki i metodyka badań głębokich struktur. *Prz. geol.* nr 6, Warszawa.
- 1962 Obliczanie objętości i masy skał serii osadowych w Polsce (bez Karpat). *Kwart. geol.* T. 6 nr 2, Warszawa.
- 1962 Podział objętości i masy poród osadoczących serii Polski (bez Karpat). *Sowiecka Geologia* nr 8, Moskwa.
- 1962 Wycieczka II C. Trasa: Kielce—Łagów—Zareby—Kielce. Przewodnik XXXV Zjazdu PTG.
- 1962 Wycieczka III E. Trasa: Kielce—Suków—Borków—Łagów—Winna—Kielce. Przewodnik XXXV Zjazdu PTG.
- 1962 Zjawiska sylifikacji w skałach węglanowych dewonu Gór Świętokrzyskich. Księga pamiątkowa ku czci prof. J. Samsonowicza. Wyd. Geol., Warszawa.
- 1962 Złoże kryształu górskiego w Gorchu koło Ulan Bator (wspólnie z E. Rutkowskim). *Geologia za granicą* nr 1, Warszawa.
- 1965 Instytut Geologiczny w latach 1945—1965. Rys historyczny. *Kwart. geol.* T. 9 nr 4, Warszawa.
- 1967 Częstość pierwiastków głównych w skałach osadowych Polski (bez Karpat) (wspólnie z E. Czajor). *Kwart. geol.* T. 11 nr 2, Warszawa.
- 1967 Metamorficzne podłoże dewonu w Gościu koło Kołobrzegu. *Kwart. geol.* T. 11 nr 3, Warszawa.
- 1967 Zagadnienia sedymentologiczne i biogeochemiczne w świetle obrad II Międzynarodowego Kongresu Oceanograficznego w Moskwie. *Geologia za granicą* nr 4, Warszawa.
- 1967 Zum Problem der Kaledoniden in Südostpolen (wspólnie z J. Znosko). *Ber. Deutsch. Geol. Ges. Wiss. A. Geol. Paläontol.* 12 1/2. Berlin.
- 1968 Epigenetic Processes within Tortonian Sulphur-bearing Series. *Report of the XXIII Sess. Intern. Geol. Congress. Czechoslovakia* nr 8, Praha.
- 1968 Redukcyjne środowisko i zawodnienie złóż siarki — niezbędnym warunkiem ich istnienia. *Kwart. geol.* T. 12 nr 4, Warszawa.
- 1968 Stand der geologischen und geophysikalischen Erkundung der VR Polen. *Geologie und Geophysik.* Folge 13, Leipzig.
- 1969 Badania podstawowe Instytutu Geologicznego w latach 1945—69. *Prz. geol.* nr 7, Warszawa.
- 1969 Badania utworów osadowych — jedno z głównych zadań polskiej geologii. *Kwart. geol.* T. 13 nr 1, Warszawa.
- 1969 Tablica litologiczno-stratygraficzna Polski (wspólnie z S. Cieślińskim,

- S. Kozłowski, M. Pajchłowa, W. Ryka). *Kwart. geol.* T. 13 nr 4, Warszawa.
- 1970 Bentonity mioceńskie z Machowa (wspólnie z W. Ryką). *Kwart. geol.* T. 14 nr 4, Warszawa.
- 1970 Podstawowe badania geologiczne. *Biul. Inst. Geol.* 250, Warszawa.
- 1970 Udział Instytutu Geologicznego w pracach międzynarodowych organizacji geologicznych. *Biul. Inst. Geol.* 250, Warszawa.
- 1970 Występowanie utworów paleozoicznych w Polsce. *Biul. Inst. Geol.* 251, Warszawa.
- 1970 Zasady postępowania w zakresie rozpoznania budowy geologicznej i poszukiwania surowców mineralnych w okresie 50-letniej działalności Instytutu Geologicznego oraz wnioski dla kierunków badań geologicznych w przyszłości. *Prz. geol.* nr 4, Warszawa.
- 1971 Tablica litostratygraficzna utworów geologicznych Polski (wspólnie z S. Cieślińskim, S. Kozłowski, M. Pajchłowa, W. Ryką, A. Ślaczka). *Inst. Geol.* Warszawa.
- 1972 Geneza i klasyfikacja skał osadowych. *Biul. Inst. Geol.* 257, Warszawa.
- 1974 Rola badań geologicznych w rozwoju gospodarczym kraju. *Kwart. geol.* T. 18 nr 3, Warszawa.
- 1974 Stosunki izotopowe siarki i węgla w rudzie siarkowej i utworach jej towarzyszących a geneza złóż siarki w Polsce (wspólnie z T. Osmólskim). *Kwart. geol.* T. 18 nr 2, Warszawa.
- 1975 Współpraca geologów polskich i radzieckich w latach 1947—1972. (wspólnie z J. Żytką). W: Uroczysta Sesja Naukowa 25 lat naukowo-technicznej współpracy polsko-radzieckiej w zakresie geologii. Wyd. Geol., Warszawa.

RÉSUMÉ

Le 2 mars 1976 est mort à l'âge de 52 ans le professeur docteur Jan Czermiński, directeur de l'Institut de Géologie. Cette mort surprenante, au moment où il était en pleine possession de ses facultés créatrices est une grande perte non seulement pour l'Institut mais pour toute la géologie polonaise. Il mettait au service de nombreuses institutions sa grande expérience et son talent d'organisateur.

Jan Czermiński est né le 15 octobre 1923 à Osielsk près de Bydgoszcz. Après avoir passé le baccalauréat en 1946, il étudie la géologie à l'Université de Poznań et de Varsovie et après avoir soutenu la thèse sur le Jurassique supérieur des régions de Opatówko près de Kalisz, il obtient la maîtrise en géologie. A cette époque-là il commence à travailler à la Service Géologique de Pologne. Ayant poursuivi ses études à Leningrad pendant deux ans et demie, il rentre en Pologne et continue ses recherches pétrographiques sur la série des carbonates du Dévonien moyen et supérieur de la partie méridionale des Monts de St. Croix. Cette étude lui vaut en 1959 le titre de docteur ès Sciences Naturelles, octroyé par le Conseil de la Faculté de Géologie de l'Université de Varsovie. Entre 1956 et 1975, il est vice-directeur de l'Institut de Géologie (ancienne

Service Géologique de Pologne) et au mois d'août 1975 il en devient directeur.

Tout de suite après avoir soutenu sa thèse de doctorat Jan Czermiński commence à s'intéresser à la genèse des couches du soufre et plus tard aux procès de la silification des calcaires et à des formes karstiques.

Ayant procédé à l'analyse quantitative de tous les roches sédimentaires qui apparaissent en Pologne, il définit le cycle des sédimentations qui dépendent du développement tectonique. Il s'occupe aussi des problèmes de la géochimie et des profonds forages.

L'oeuvre scientifique du docteur J. Czermiński comprend 54 publications et 40 travaux de documentation. Cette activité scientifique lui a valu en 1963 le titre de travailleur scientifique autonome et en 1974 le titre de professeur.

Pendant de longues années il est le maître de conférences à l'Université de Varsovie et en 1965 il commence à donner des conférences à l'Université de Łódź. Il est initiateur et tuteur d'une dizaine de thèses de maîtrise et de doctorat.

Pendant presque 19 ans il est d'abord rédacteur et ensuite rédacteur en chef de la principale revue scientifique de l'Institut — Trimestriel Géologique. Il participe aux travaux de rédaction d'un grand cycle monographique „La structure géologique de la Pologne” ainsi qu'aux nombreux travaux de cartographie.

traduit par M. Swiátkowska

Edward Rühle